

A *Budesinsky*-féle komplexometriás amidazofen meghatározást alkalmaztuk néhány FoNo-készítmény amidazofen-tartalmának meghatározására. Kidolgoztuk a *Pulv. combinatus* amidazofen és magnéziumoxid tartalmának az említett módszerrel történő meghatározását.

(A szakfelügyelői továbbképzésen az Egészségügyi Minisztérium Műszaki Fejlesztési Osztályának laboratóriumában készült dolgozat.)

1. *B. Budesinsky*: Die Pharmazie 10, 597 (1955)
2. *Schulek H. és Menyhárh P.*: Magyar Gyógyszerud Társ. Ért. 8, 399 (1932)
3. *Rózsa P.*: Magyar Kémiai Folyóirat 59, 220 (1953)
4. V. Magyar Gyógyszerkönyv I 318 (1954)
5. *R. Přibil*: Die Komplexometrie, Prága, Chemopol (1955)

A TAXA PHARMACEUTICA POSONIENSIS (1745) INSTRUKCIÓI

DR. HALMAI JÁNOS

A szerző *Torkos Justus János*, Pozsony város neves fizikusa* már előszavában közli, hogy tapasztalata szerint nagy és súlyos tévedések gyakoriak a gyógyszerészek, sebészek, fürdőmesterek és szülésznők között; ezekből a tévedésekből sok bírósági ügy lett. Szükséges ezért a nyilvánosság részére előírásokat közölni, amelyeket a közszellem is támogasson.

A gyógyszerészekre vonatkozó instrukciókhoz a gyógyszerésztárak vizsgálata folyamán szerzett tapasztalatai szolgáltattak alapot. Fontosnak tartja közölni, hogy bizonyos eljárásokat egységesítsen és így javítsa az akkori gyógyszerészi állapotot, emelje a gyógyszerészek szakmai műveltségét, hogy figyelmüket elsősorban közegészségügyi hivatásuk jobb teljesítésére fordítsák. Fő szempontjuk legyen, hogy minden módon és minden időben segítsenek a beteg embereken, gazdagon és szegényen egyaránt.

Ennek a haladó szellemű instrukciónak szövegét az alábbiakban adom:

Az instrukciók előszavaként a következőket olvashatjuk:

„A tapasztalat azt mutatta, hogy a gyógyszerészek, sebészek, fürdősök és bábák között, illetőleg munkájuk folyamán súlyos és enormis eltévelyedések hatalmasodtak el, sőt ezekből kifolyólag komoly panaszok merültek fel: Közérdekű dolog ezért, hogy a közhatóság instrukciókat írjon elő, melyeket mindezeknek meg kell tanulniok; ezeket az instrukciókat a taksához csatoltam.”

I INSTRUKCIÓ

amelyhez a gyógyszerészek alkalmazkodjanak.

I. A gyógyszerészek igyekezzenek hivataluknak és hivatásuknak minden módon eleget tenni; ezért törekedjenek józanságra, tisztességre és jó lelkiismeretre; minden tevékenységükben, mely hivatásukkal együtt jár, hűek és szorgalmasak legyenek, továbbá maguk részére tisztességes segédekről gondoskodjanak.

* „Fizikus” — a város (hatósági) főorvosa. Szerk.

II. Az orvosokkal szemben köteles tiszteletet tanúsítsanak, utasításaikkal és rendelkezéseikkel ne szegüljenek szemben, hanem tisztelettudók és engedelmesek legyenek irántuk.

III. Egyes szimpliciákat a legális időben, amikor még teljes értékűek, gyűjtsék be, azokat megfelelő helyeken és edényekben tárolják, gyakran ellenőrizték és a romlástól óvják meg.

IV. A válogatott és legjobb minőségű külföldi drogokat szerezzék be maguknak; azokat, miután megékeztek, az ordinárius fizikusnak revideálás és megvizsgálás céljából adják át árjegyzékkel együtt; az anyagok vételárát is a valóságnak megfelelően mutassák be neki, hogy az ár szerint megfelelően az egyes cikkek taksáját is meg tudja állapítani.

V. A nagyobb értékű gyógyszereket, pl. sókat, spirituszt, tinktúrákat, higanykészítményeket és más vegyszereket, valamint az összes egyéb kompozitákat nem szabad anyagkereskedőktől, vásári árusoktól, falusiaktól, vándorló vegyészektől összevásárolni, hanem azokat az új bécsi diszpenzatórium szerint vagy más kipróbált szerzők eljárása alapján külön-külön ők maguk állítsák össze, ennek megfelelően officinájukat a szükséges könyvekkel szereljék fel. Főként amikor értékesebb és nagyobb mennyiségű és összetételű gyógyszereket kell készíteniök, azok különleges alkotórészeit előzőleg állítsák össze és bocsássák a fizikus ordinárius vizsgálata alá. Ha a fizikus ezeket jó minőségűeknek és kellő súlyúaknak találta, akkor ezeket össze lehet keverni ugyane fizikus jelenlétében.

VI. Az orvosok előírásait, beleértve a teakeveréket is, azok súlyát és mértékét megváltoztatni ne merészeljék, és ha egyik vagy másik alkotórész hiányzik, ne pótolják valami mással, és sem munkatársaiknak, sem tanulóiknak ne engedjék mással helyettesíteni, hanem mindent legnagyobb pontossággal és buzgalommal végezzenek olyképpen, hogy minden az előírásoknak megfelelően hűségesen készüljön el.

VII. Az orvos tanácsa és tudta nélkül senkinek erős hashajtókat, hánytatókat, testnedveket és

vértízigató szereket, abortívumokat, ópiumkészítményeket, még kevésbé mérgeket a szükséges óvatosság és biztonság nélkül kiszolgáltatni vagy eladni ne merjenek és ne engedjék, hogy alkalmazottaik ilyeneket eladjanak.

VIII. Belső betegségek kezelésétől, betegek látogatásától általánosan elfogadott receptek, formulák előírásától tökéletesen tartózkodjanak és hivatásuk határait ne lépjék át, minthogy e célra az orvosok hivatottak. Egyébként nem tilos számukra, hogy a hozzájuk fordulóok részére enyhítő szereket, izzasztókat, hashajtókat és egyéb biztonságos szereket saját officinájukból eladjanak.

IX. A fizikus ordináriust, aki gyógyszerintárukat évenként bizonyos időben meglátogatja, illedelmesen és emberségesen fogadják, vele szemben ne viseltessenek ellenségesen. Ezenkívül az új taksát méltó és súlyos büntetés mellett valóban tartsák be.

II. INSTRUKCIÓ

amely a sebészeket és a sebészi mesterséget gyakorló fűrdősöket kötelezi.

I. A sebészek, amiként azt tisztségük megköveteli, éjjel-nappal fáradhatatlan iparkodással és a szükséges körültekintéssel kötelesek azokon segíteni, akik gondjaikra bízzák magukat: ennek megfelelően józanságra, becsületességre és lelkiismeretes életre törekedjenek.

II. Az orvosokkal szemben kellő udvariassággal viseltessenek: tanácsaikat vagy előírásaikat sem nyilvánosan, sem a betegek előtt ne ócsárolják, hanem előírásukat, mely a kezelési módta vagy rendelésre vonatkozik, amennyire csak lehet, pontosan teljesítsék.

III. Semmiféle gyógyszert (kivéve azokat, amelyek a sebészetre vonatkoznak, mint pl. flastromok, kenőcsök, toroköblítő teakeverékek, injekciók számára folyadékok, fisztulás fekélyekre és hasonlókra) a gyógyszerészek hátrányára és kárára ne készítsenek; még kevésbé szabad belső gyógyszereket felírniok vagy házukból kiszolgáltatniok és eladniok.

IV. Komoly külső bajok esetén, amikor súlyos tünetektől lehet tartani, ne bízzanak saját magukban, hanem a beteg javára, a körülmények sürgető jellegétől függően, a dolgot alaposan mérlegeljék. Ha pedig a beteg állapota nagyon veszélyes, hívjának egy bölcs orvost és annak a tanácsával éljenek.

V. Szalivációt, amely vagy higanyos kenőccsel vagy higanyos gyógyszerek belső alkalmazásával történik, óvatosan végezzenek. A tapasztalat szerint e téren igen nagy hibák fordultak elő és ezekért a betegek életükkel fizettek; ez okból olyan esetekben, amikor veszélyt jelentő tünetek lépnek fel, az orvosi tanácstól függetlenül szalivációt ne vállaljanak.

VI. Ha sebesült vagy megölt ember megtekintésére hívják őket, az ordinárius fizikus és más meg-

hívtak jelenlétében a fizikusok megfélése és irányítása szerint kellő buzgósággal és körültekintéssel járjanak el, a tényállást vagy a sebet alaposan figyeljék meg és a tapasztaltakat illetékes helyen hűségesen, a valóságnak megfelelően és lelkiismeretesen tanúsítsák.

VII. Betegeiktől valamilyen jelentős veszély ürügye alatt igazságtalan összeget ne követeljenek, még kevésbé szabad nagyobb haszon kedvéért a kúrát a szükséges felül elnyújtaniok, hanem abban mindig lelkiismeretük szerint járjanak el. Azért pedig, hogy mind maguk, mind betegeik tudják, hogy az egyik vagy másik esetben mennyit kérhetnek, illetve mit kell fizetni, a következő taksát csatoljuk:

SEBÉSZI ÁRSZABÁLY

1. fej sebének kúrálásáért a koponya és környéke sérülése nélkül	3—4—6 Fl.
2. Fejseb kúrálásáért a koponya megsérülésével	8—10—12 Fl.
3. A Fejseb gyógyításáért, koponya repedésével	14—17—20 Fl.
4. Csonttörés gyógyításáért seb nélkül	10—15—20 Fl.
5. Csonttörés gyógyításáért sebbel	20—25—30 Fl.
6. Kificamodott ízület visszahelyezéséért	2—3 Fl.
7. Kificamodott ízület helyreállításáért sebbel és zúzódással	3—5 Fl.
8. Húsha vágó mélyebb seb első átkötéséért	1 Fl.
9. Nagyobb seb, mely artéria-, nagyobb véna-, in- ideg- és csont sérülésével járt, első kötéséért	3 Fl.
10. Halott magzat elvételéért vagy valamely tag amputálásáért, koponyalékelésért, dobhártya átfűrésért, hulla felboncolásáért és más nagy operációért	3—5 Fl.
11. Katéter alkalmazásáért	10 Gr.
12. A karon vagy lábon alkalmazott fonticulus-ért	1 Fl. 10 Gr.
13. Hólyaghúzó szerek alkalmazásáért, rosszindulatú betegségekben	1 Fl. 10 Gr.
14. Ugyanezek alkalmazásáért jóindulatú betegségekben	1 Fl.
15. Ha az első sebkötözésen vagy fent említett műtéteken túlmenően a zúzódások, tályogok, fekélyek és egyéb betegségek esetében többszöri látogatás, illetőleg kezelés szükséges, akkor a sebésznek szabad minden szükséges alkalommal kérnie	3—4—5 Gr.
16. Egy pióca alkalmazásáért a véredényekre	5—6 Gr.
17. Érvágásért a karon	3—4—6 Gr.
18. Érvágásért a lábon	6—8—10 Gr.

Egyebekben miként ez az árszabás a magasabb tisztséget betöltők és a gazdagabbak részére semmit sem ír elő, hanem mindent az ő belátásukra és diszkrétóijukra bíz, azonképpen a sebészek a

keresztény szeretettől és lelkiismerettől indítatva tartsák szem előtt azt, hogy a szegények iránt — szűkös anyagi helyzetüknek megfelelően — engedékenyebbek legyenek, illetve őket ingyen kezelésben részesítsék.

III. INSTRUKCIÓ

melyet a bábák kötelesek betartani

(Tekintettel arra, hogy ez tőlünk gyógyszerészek-től távolabb áll, azonban bennünket mint embereket mégis érdekel, továbbá az akkori gondolkodásmódra élénken rávilágít, ezért egy-egy mondatban összefoglalva közlöm az egyes pontokat.)

I. Orvosok iránti kellő tisztelet; rendelkezésük betartása; józan, tiszta élet; fecsegés kerülése. II. Éjjel-nappal minden rendű és rangú betegeknek álljanak rendelkezésére; a betegek titkait őrizték meg; III. Veszélyes esetekben társat vagy orvost hívjanak segítségül; IV. A haldokló csecsemőt kereszteljük meg; V. Az orvos tudta nélkül semmiféle belső gyógyszert ne rendeljenek, legkevésbé abortus előidéző szert. Csecsemő ellopását vagy oda-csempészését, kicserélését akadályozzák meg mindenképpen; VI. Csak vizsgázott bábák nyúljanak a szülőasszonyokhoz, kivéve végszükség esetén; VII. Ápolják az egyetértést és tartsák be az előírásokat.

Az instrukciók főbb szempontjai tehát a következőkben foglalhatók össze: a hivatásnak megfelelő józanság, tisztesség, jó lelkiismeret, szak tudás, megfelelő segédekről történő gondoskodás, a szakmai összetartás ápolása, az orvosok iránti kellő tisztelet, intézkedéseik maradéktalan végrehajtása, a más mesterségébe való kontárkodás tilalma, a betegek bizalmának megnyerése, anyagi érdekeik védelme, a törvények, rendeletek betartása, a közre és az egészségre káros műveletek szigorú eltiltása, az elbizakodottság megbélyegzése, nihil nocere.

Ezek azok az elvek tehát, amelyek 200 évvel ezelőtt a közegészségügy említett ágaiban irányadók voltak. Ezek közül többet ma is elfogadunk. A közösség érdekeinek hangsúlyozása az instrukciók számos pontjában megtalálható. A szakmai közösség is fontosságot kap az állami közösség érdekei mellett. A gyógyszerész számára még külön jelentőséget kap a gyógyszerek beszerzésének, raktározásának, elkészítésének és ellenőrzésének, továbbá kiszolgáltatásának kérdéseiben adott irányelvek és konkrétumok megadása is.

Érdekes összehasonlításként kínálkozik a mai állapot vázlatos ismertetése:

A gyógyszerész és az orvos kapcsolata tökéletesen megváltozott. A kettő egyenrangú tényezője a közegészségügynek. Nincs alárendelt és parancsoló; egymás mellett, egymást segítve dolgoznak.

Az V. magyar gyógyszerkönyv útmutatásai szerint végzi munkáját a gyógyszerész; ez az orvost is kötelezi. Útmutatás van a helyettesítésre, az ellenőrzésre, a javításra.

A dolgozó nép érdekeit szolgálja a szocialista gyógyszerészet. A gyógyszerellátás a betegeknek fillérekbe kerül.

A gyógyszerészet akkora utat tett meg, hogy mentesült a sallangoktól, csupán a gyógyszerekkel és kötszerekkel foglalkozik. A gyógyszerészek az egyetemen tanulják elméleti és gyakorlati tudnivalóikat, különösen kiemelkedik a galenusi gyógyszerészet, a receptúra és a farmakológia oktatása, melyekre akkor gondolni sem lehetett!

Igen nagy haladást jelent a gyógyszerészet terén, és ez egyben talán a legnagyobb vívmány, hogy ma az ellenőrzés az a leginkább hivatott gyógyszerész-szakemberek kezében van.

(Budapesti Orvostudomány Egyetem Gyógynövény- és Drogismereti Intézete)

KÜLFÖLDRE KÜLDHEI ORVOS-EGÉSZSÉGÜGYI

SZAKLAPOKAI

rokonaiknak — ismerőseinek — jóbarátainak

F O R I N T B E F I Z E T É S M E L L E T T

	Fél évre Ft	Egész évre Ft		Fél évre Ft	Egész évre Ft
Acta Pharmaceutica Hungarica	39,—	78,—	Magyar Nőorvosok Lapja	72,—	144,—
Bőrgyógyászati Szemle	35,—	70,—	Magyar Radiológia	38,—	76,—
Fogorvosi Szemle	38,—	76,—	Fül-, Orr-, Gégegyógyászat	48,—	96,—
Gyermekgyógyászat	58,—	116,—	Magyar Sebészet	55,—	110,—
Gyógyszerészet	24,—	48,—	Szemészet	36,—	72,—
Kísérletes Orvostudomány	72,50	145,—	Orvosi Hetilap	65,—	130,—
Magyar Belorvosi Archivum	30,—	60,—	Népegészségügy	23,—	46,—
Ideggyógyászati Szemle	36,—	72,—	Egészségtudomány	60,—	120,—
Tuberkulózis	60,—	120,—	Magyar Onkológia	50,—	100,—

Befizethető 45.780.057—46 csekk számlára (KULIÚR-A Kalkereskedelmi Vállalat)

BUDAPEST, VI., MAGYAR IFJÚSÁG UTJA 21.

A magánközlemény rovóban kérjük feltüntetni a címzett nevét, pontos címét.